

Рис.3

Н.Фоменко

ТУРИЗМ ЯК КРОСКУЛЬТУРНА РЕАЛЬНІСТЬ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

В контексте кросскультурної реальності розглядаються проблеми педагогіки туризму. Представлено ведучі парадигмальні установки педагогіки туризму.

The problems of vocational pedagogies, i e., tourism pedagogic are being dealt with in the frame of tourism logy. The basis categories are separated.

Історико-теоретичний аналіз дозволяє стверджувати, що вже з другої половини ХУІІ століття у вітчизняній педагогічній літературі з'являються повідомлення про перші екскурсії, які передували виникненню туризму в слов'янській культурі. Серед перших організаторів та ентузіастів екскурсійної роботи з дітьми були декабрист І.Д.Якушкін і педагог В.Генш, які поклали в 1777 р. своїм „Планом підприємляемого путешествия в чужие края” початок організованого туризму. Пізніше ця ідея знайшла відображення в шкільних Статутах 1786 і 1804 рр.

Продовжуючи та розвиваючи традицію російського просвітництва, К.Д.Ушинський наполягав, що виховання набуває сенсу, якщо воно ґрунтується на громадській думці, водночас забезпечує входження та споглядання людиною

навколишнього середовища, природи як невід'ємної частини буття та свідомості.

У другій половині XIX ст. відбувається подальша активізація екскурсійної діяльності та навчальних поїздок, що пов'язано з діяльністю Товариства природознавців (1897 р.), Товариства розповсюдження технічних знань (1908 р.), Російського туристського товариства (1895 р.), Гірського товариства туризму (1895 р.). Пригадаймо, що образ ідеальної школи, за Л.М.Толстим, - це гармонія особистості з природою. Педагогічна система Л.Толстого включала прогулянки дітей, спілкування з природою.

У 20 - 30-ті рр. XX століття активізується пошук нових форм організації туризму та екскурсій. Узагальнення досвіду туристсько-екскурсійної діяльності як феномену виховання представлено в педагогічних працях П.П.Блонського, С.Т.Шацького, А.С.Макаренка, С.Ф.Русової, В.О.Сухомлинського та ін.

На початок 90-х років минулого століття у туризмі існувала низка протиріч, викликаних соціально-політичною ситуацією. На той час і виникла усвідомлена необхідність фундаментальної педагогічної концепції туризму.

У пошуках шляхів розв'язання цієї проблеми в 2002 році в Україні введено новий напрям підготовки 0504 „Туризм” (наказ Міністерства освіти і науки України від 8 квітня 2002 року № 241 „Про внесення змін і доповнень до Переліку напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями”). На сьогодні легітимізується туристська освіта. Це дозволяє сподіватися, що вітчизняні вчені та практики продовжать фундаментальні туристсько-просвітницькі традиції.

Вчені Київського університету туризму, економіки і права розробляють проблеми педагогіки туризму. Головними векторами розвитку педагогіки туризму є: формування категорійно-понятійного апарату педагогіки туризму; теоретико-методологічне обґрунтування структурних елементів педагогіки туризму як системи; розробка

Концепції неперервної туристської освіти; розробка філософсько-парадигмального, змістово-логічного і ресурсно-технологічного компонентів державних стандартів туристської освіти; формування спеціальності, спеціалізації, змісту на базі концептуальних підходів до професійної діяльності, що дасть змогу задовольнити потреби туристичного ринку у професіоналах; розробка навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців для сфери туризму.

На нашу думку, туризм у сучасному освітньому просторі бачиться як кроскультурна реальність, за допомогою якої відкривається особистість для інших та для себе, розширюються не тільки знання про себе, але й поле самореалізації особистості. Підґрунтям для дослідження означеної теми є: положення про генетичний зв'язок педагогіки і туризму, що у вітчизняній духовній традиції виражається своєрідним синтезом науки – природи – творчості як трьох форм пізнання світу; теорія етногенезу Л.М.Гумільова; культурно-історичний підхід до вивчення фундаментального поняття “професійна освіта”; установка на розуміння культурно-історичного буття як сукупності постійно реінтерпретаційних культурних текстів; герменевтичні процедури, що передбачають інтерпретацію фактів туристської діяльності; аксіологічний і діалогічний підхід.

Останнім часом туристська політика провідних країн світу будується не на моделі мультикультуралізму, а на принципово новій моделі інкультуралізму. На відмінну від мультикультурної моделі, що означає існування незалежних культур, змушених до спільного існування на одній території, інкультурний взаєзв'язок, заснований на новому баченні культури, що базується на таких засадах, як: повага власної інкультурності, що суперечить ідеї етнічної чистоти та монокультурних сутностей; акцентування на взаємодії та взаємозалежності; постійне впровадження в життя принципу активної толерантності. Нове в інкультурному просторі – пріоритетність взаємодії, взаємозв'язку та взаємовпливу.

Кроскультурний підхід базується на існуванні загальнолюдських цінностей та ідеалів. Кожен народ входить в історію людства зі своєю національною ідеєю і водночас живе тим, що об'єднує його з іншими народами. У процесі діалогічних зв'язків учасники туристичної діяльності набувають своєї чіткої окресленості, свого місця серед інших культур. Вступаючи в діалогічні зв'язки, кроскультурну взаємодію, кожен учасник збагачується. Діалог з позиції педагогіки туризму передбачає вивчення, по-перше, нового, того, що вносить та чи інша культура в загальнолюдську скарбницю; по-друге, наскільки одна культура здатна сприймати досягнення інших культур, вслухатися в "чуже" слово (за М.Бахтінім), співчувати тривогам інших народів; по-третє, як інша особистість вміє "чуже" слово зробити своїм [3]. Інкультуралізм у туризмі передбачає безперервний діалог між народами, культурами, конкретними творами людської творчої діяльності.

Найважливішою цінністю слов'янської культури, до якої ми належимо, є самостійність людини, її свідоме ставлення до життя, індивідуальна своєрідність, особистісний спосіб буття. Через туризм особистості дарується зустріч з природою, культурою, іншими людьми, самою собою, формується здатність до самореалізації, вияву моральної за змістом і активної за формою позиції "Я – Світ". Туризм надає можливість особистості навчитися свідомому й відповідальному ставленню до життя, реалізовувати свій біологічний, психологічний потенціал, розвивати своє "Я".

Оскільки сучасні пріоритети орієнтовано на розвиток особистості як суб'єкта власного життя [1,2], то особливого значення й посиленої уваги потребують питання впливу соціальних систем, серед яких і туризм, на формування особистості.

Концептуально визначаємо, що туризм є фундаментальною освітньою цінністю. Питання про сенс туризму в освітньому контексті стикається із суттю життя людини. Сенс туризму в тому, щоб кожен подорожуючий

зміг зрозуміти, який талант йому дала природа. Сенс туризму – виховання людини як суб'єкта культурно-історичного процесу, де відображається культура людства, національна ідентичність, відбувається духовно-моральне становлення особистості, організовується взаємодія (соборність, спілкування, співробітництво).

Кроскультурний напрям у педагогіці туризму визначається відношенням “людина – культура”. Ця парадигмальна установка є кардинальною альтернативою натуралізму і соціоморфізму. Культурологічний підхід полягає в принциповому подоланні базових схем попередніх парадигм: не існує прямого і безпосереднього зв'язку “людина – природа”, “людина – суспільство”, бо і природа, і суспільство, будучи фундаментальними передумовами становлення і розвитку людини, не стають прямо змістовними характеристиками ні особистості, ні її світу. Вони завжди мають цілісність, конкретно історичний вимір, виявляють себе перед людиною як визначені канонічні форми культури, з якими неможлива безпосередня зустріч, неможлива їх пряма інтеріоризація (прилучення до них вимагає посередника, своєрідного медіатора). Базовою пояснювальною схемою в даній парадигмі є співвідношення “особистість – канон”, яким долається розрив і протиставлення зовнішнього – внутрішнього, об'єктивного – суб'єктивного, біологічного – соціального, матеріального – ідеального тощо.

Підсумовуючи вищезазначене, зосередимо увагу на таких позиціях.

По-перше, кроскультурні виміри туризму в сучасному освітньому просторі пов'язані: зі зростаючою функцією туризму як освітньою цінністю; з туристською школою як транслятором культури; формуванням спеціаліста, що інтегрує в професійній діяльності культуру людства.

По-друге, розробляючи педагогіку туризму, необхідно враховувати: теорія і практика не мусить ігнорувати кроскультурний підхід, який дозволяє порівняти

та вивчити культурні різниці співтовариств; вивчення культури світу має бути включено в контекст усіх освітніх і професійних дисциплін.

Література

1. Психологічні аспекти гуманізації освіти: Книга для вчителя /За ред. Г.О.Балла. – Київ – Рівне, 1996.
2. Слободчиков В.И., Исаев Е.И. Психология человека: Введение в психологию субъективности. – М., 1995.
3. Шульгин Н.Н. Альтернативная герменевтика в диалоге культур //Вопросы философии. –2002. - № 12. – С. 22 – 49.

Т.А.Дронникова

НОВЫЙ ПОДХОД К МЕТОДИКЕ ПРОВЕДЕНИЯ ЗАНЯТИЙ ПО АЭРОБИКЕ СО СТУДЕНТАМИ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

У статті розглянуто новий підхід до методики проведення занять з аеробіки зі студентами вищих навчальних закладів.

In the article is devoted to the new methods take lessons of aerobic with in higher educational institutions.

Высшее образование на современном этапе развития поставило перед кафедрами физического воспитания задачи по усовершенствованию методики проведения занятий со студентами высших учебных заведений.

Современная аэробика не является новым видом физической культуры, появившимся в наши дни. Она является одной из разновидностей гимнастики, образовавшейся на фундаменте основной гимнастики, и впитавшей в себя элементы танцевальной и хореографической подготовки. Разнообразие и постоянное обновление программ для достижения выносливости, гибкости, координации движений, высокий эмоциональный фон занятий, благодаря музыкальному сопровождению позволяет аэробике удерживать высокий рейтинг среди других видов оздоровительной физической культуры.